

ՎԵՐԱԳՏՆԵԼ ԵՐԱՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Մեծ Պահոց ընթացքին, Բուժ Բարեկենդանի Կիրակիէն մինչեւ Գալստեան 6րդ Կիրակին, Աստուածաշունչէն կատարուած ընթերցումները մեզի կը յիշեցնեն կեանքի նպատակը, մեր կեանքին նպատակը, եւ մեր ապրելակերպը. մեր ազատ կամքով մեր ընտրած ճանապարհը, եւ անոր հետեւանքով մեր ստացած երանութիւնը, վարձատրութիւնը, եւ կամ դատապարտութիւնը, տանջանքը, «դժոխիք»:

Աստուածաշունչէն ընթերցումները մեզի կը յիշեցնեն մարդուն անկումը իր երանական կեանքէն, հեռանալը Աստուծոյ կամքէն, եւ մարդուն կեանքի պայքարը՝ վերագտնելու կորսնցուցած ... այդ երանական կեանքը:

Եւ ասիկա մեզմէ ամէն մէկուն կեանքին պատմութիւնն է: Յիսուսի պատմած առակներէն մէկը՝ կը ներկայացնէ Հարուստ մարդու մը կեանքը, ճոխութիւնը, ճաշկերոյթները. եւ նոյն ատեն անոր դուռին առջեւ մուրացիկի պէս նստող Աղքատ Ղազարոսը, վերքերով տանջուող, եւ հարուստին ճաշերէն աւելցածին եւ քափուելիք փշրանքներուն սպասող որ իր ստամոքսը լեցնէ (Ղուկ. ԺԶ. 18-31):

Մեզմէ ամէն մէկուն մտքէն շատ հարցումներ պիտի անցնին:

Կը համարձակիմ ըսել թէ, ինչ հարցում որ անցնի, անոր պատասխանը կրնանք հանել այս պատմութենէն:

Հարցումներ՝ կեանքի նպատակի մասին. աշխարհը վայելելու, կամ այս աշխարհի մէջ նեղութիւններ բաշելու եւ չարչարուելու մասին. եւ կամ մահուան եւ

հոգիի անմահութեան մասին. եւ մեր սիրելիներուն մասին:

Հետաքրքրական առակ մըն է:

Տրամա մըն է: Զանազան տեսարաններով եւ արարներով:

Եւ Ղուկաս Աւետարանիչ, այդ տրաման, իր պատմելու ոճով եւ տրամաբանական շարադրութեամբ, կը հասցնէ խորունկ եւ իմաստալից եզրակացութեան մը:

Հետեւինք այդ տրամային, Ղուկասու Աւետարանին ԺԶ Գլուխ, 18 համարէն սկսելով:

Տե՛ս թէ՛ քու հարցումներուդ պատասխանը կը գտնե՞ս: Քու եւ կամ քեզի ծանօթ մէկու մը կեանքէն պատկերներ, տեսարաններ, աչիդ առջեւ կը քացուի՞ն:

Հետեւինք պատմութեան, եւ ամէն մէկ տեսարանը որ կարդանք, պէտք է անիկա իր ամբողջական, ընդարձակ տրամին մէջ տեղաւորենք:

Առաջին տեսարանն է. Հարուստ մարդ մը կար: Անիկա կը հագնէր քեհեզներ, որ կը նշանակէ ոսկեհիւս, մետաքսեայ զգեստներ, «եւ ծիրանիս», եւ ուրախ էր: Ուրախութիւն կար իր տունին մէջ, միշտ եւ առատապէս: Եւ երեսակայեցէք այդ հարուստ մարդուն տունին մէջ կատարուած բոլոր հաւաքոյթները, հանդէսները, ձեռնարկները, եւ ինչ որ կարող էր անիկա ընել:

Եւ աղքատ մարդ մըն ալ կար, Ղազարոս անունով, որ ինկած էր անոր

դրան առջեւ, վերաբերով վիրաւոր: Եւ կարեւոր է յիշել՝ «անկեալ դներ առ դրան նորա»: Անոր դրան առջեւն էր երկնցած, հարուստը կ'անցներ փովէն, կը տեսներ զինքը: Եւ անոր վերաբերն ալ կը տեսներ:

Եւ այդ աղփատ Ղազարոսը կը ցանկար իր որովայնը լեցնել այն փշրանքներէն որոնք կը նետուէին սեղանէն այդ մեծահարուստ մարդուն: Եւ տակաւին, շուններն ալ կու գային եւ անոր վերաբեր կը լիզէին:

Երկրորդ տեսարան.- Եւ պատահեցաւ որ աղփատը մեռաւ: Եւ հրեշտակները զինքը առին ու տարին, եւ Հայր Աբրահամին փովը, «գոգը» նստեցուցին:

Մեռաւ նաեւ մեծատունը, «եւ թաղուեցաւ»: Պէտք է երեւակայեմք այն բոլոր հանդիսութիւնները, թաղմանական արարողութիւնները, «սգակիր քարեկամները», որոնք մաս կազմեցին անոր թաղման կարգադրութիւններուն:

Երրորդ տեսարան.- Այդ հարուստը դժոխքին մէջ իր աչքերը բացաւ եւ կը տանջուէր: Աչքերը վեր վերցուց, եւ տեսաւ հեռուն Հայր Աբրահամը: Եւ անոր փով տեսաւ Ղազարոսը: Այն Ղազարոսը որ իր դուռին առջեւն էր, եւ որուն փովէն ամէն անգամ կ'անցներ եւ կը տեսներ անոր վերաբերը: Եւ Ղազարոսը Հայր Աբրահամին գոգը հանգիստ կը վայելէր:

Չորրորդ տեսարան.- Այդ հարուստը ձայնը քարճրացուց, աղաղակեց. «Հայր Աբրահամ, կ'աղաչեմ, ողորմէ՛ ինծի:» (Կարեւոր է այս խօսքը: «Կ'աղաչեմ, ողորմէ՛ ինծի:» Եւ դրկէ այս Ղազարոսը որ ես կը ճանչնամ, եւ ինքն ալ զիս կը ճանչնայ, դրկէ, թող իր մատին ծայրը ջուրին մէջ թաթխէ եւ գայ իմ լեզուիս վրայ կաթեցնէ, որովհետեւ այստեղ այս կրակին մէջը կը տառապիմ, կը պապակիմ»:

Հիգեբորդ տեսարան.- Հայր Աբրահամ կը պատասխանէ. «Որդեակ,

յիշէ՛: Յիշէ՛ որ դուն այն կեանքիդ մէջ ամէն տեսակ քարիքներ կը վայելէիր: Յիշէ՛ նաեւ որ Ղազարոսը դուռիդ առջեւը կը չարչարուէր, չարչարանքներու մէջ կը տուայտէր: Իսկ հիմա՞: Ան հիմա կը միտիթարուի այստեղ, եւ դուն այդպէս կը պապակիս:»

Վեցերորդ տեսարան.- Հայր Աբրահամ կը շարունակէ. «Ոչ միայն այսչափ՝ որ անիկա կը միտիթարուի եւ դուն տափութեան մէջ, կրակին մէջ կը պապակիս, այլ տակաւին այնպիսի մեծ վիհ մը կայ, անդունդ մը կայ ձեր եւ մեր միջեւ, որ ոչ մէկը կրնայ մեր կողմէն ձեր կողմը անցնիլ, եթէ ուզէ անգամ, (եւ կարեւոր են այս բաները. այսինքն եթէ ուզէ անգամ չի կրնար անցնիլ, այլեւս.) եւ ոչ ալ ձեր կողմէն մէկը կրնայ այս կողմը անցնիլ, եթէ ուզէ անգամ:» Մեր եկեղեցւոյ Վերջին Դատաստանի Վարդապետութիւնը պէտք է միտքերնիս քերենք:

Եօթերորդ տեսարան.- Այս հարուստը, այլեւս յուսահատ, յանկարծ կը յիշէ որ եղբայրներ ունի ետեւ թողած, երկրի վրայ: Եւ կ'ըսէ. «Կ'աղաչեմ, Հայր Աբրահամ, դրկէ, դրկէ Ղազարոսը, մեր տունը դրկէ, վարը, այնտեղ եղբայրներ ունիմ, հինգ հատ եղբայրներ ունիմ, թող անոնց պատմէ թէ ի՛նչ կը պատահի այստեղ: Անոնք զինքը կը ճանչնան: Թող անոնք լսեն իրեն վկայութիւնը, թող անոնք ալ այստեղ չգան: Եւ թող չը տանջուին ինչպէս ես տանջուիմ:»

Եւ վերջապէս, ութերորդ տեսարան.- Հայր Աբրահամ կ'ըսէ. «Տղա՛ս, անոնք մարգարէները ունին, Մովսէս Մարգարէն ունին, իրենց սորվեցնողները ունին, իրենց օրէնքները եւ Սուրբ Գիրքը ունին: Այդ բոլորը իրենց տրուած է: Անոնց մտիկ թող ընեն: Անոնց մտիկ կ'ընեն: Անոնց մտիկ կրնան ընել:»

Հարուստը կը պատասխանէ. «Ո՛չ,

Հայր Արրահամ, ո՛չ: Եթէ մեռելներէն մէկը երթայ անոնց խօսի, այն ատեն կ'ապաշխարեն. այն ատեն իրենց սխալներէն ետ կը դառնան. նոյն սխալները չեն գործ եր:»

Հայր Արրահամ կը պատասխանէ. «Որդեա՛կ, եթէ Մովսէսին, եթէ մարգարէներուն խրատներուն, պատուիրաններուն, Աստուծոյ խօսքին մտիկ պիտի չընեն, մեռելներէն ալ մէկը եթէ յարութիւն առնէ, եւ երթայ իրենց քացատրէ, դարձեալ օգուտ պիտի չընէ»:

Այս պատմութեան մէջ մենք ունինք մեր եկեղեցիին ամբողջ վարդապետութիւնը, ուսուցումը մեր կեանքը ապրելու, գործելու, ապաշխարանքին, դատաստանին, եւ այն բոլոր հարցումներուն որոնք մեր միտքէն կ'անցնին, երբ կը կասկածինք Աստուծոյ արդարութեան, դատաստանին, հոգիին ազատութեան, եւ ուրիշ շատ մը հարցումներուն մասին, որոնք մեր միտքը կը ճնշեն, կը տանջեն:

Մինչեւ անգամ մանուկները հարցումներ ունին՝ Աստուծոյ ի՞նչ ըլլալու մասին. երկինքի եւ արքայութեան մասին. չարի եւ քարիի եւ պատիժի, եւ իրենց ամենօրեայ կեանքին հետ կապուած խնդիրներուն մասին: Մեր ծնողները պատրա՞ստ են իրենց զաւակներուն ձեռքէն քոնելու եւ Աւետարանի ճշմարտութեան ճանապարհը ցոյց տալու, եւ սորվեցնելու:

Հայաստանի երիտասարդ դեսպաններէն մէկուն հինգէն վեց տարեկան տղան, Բարիզի մէջ, երբ առաջին անգամ ըլլալով կրօնական դասեր կ'առնէր, կրօնքի մասին կը սորվէր, տուն կ'երթայ եւ իր մօրը նոյն հարցումները կը հարցնէ: Մայրը, ընդունելով որ ինք եւս կրօնական դաստիարակութիւն չէ ստացած, իր ողջ-մտութիւնը կը գործածէ, եւ չը շփոթեցնելու

համար իր զաւակը, ոչ միայն կասկած չի յայտներ, այլ ընդհակառակն, տրուած կրօնական տեղեկութեանց մասին իր համաձայնութիւնը կը յայտնէ:

Ուրիշ մայր մը պատմեց թէ ի՞նչպէս՝ իր 4-5 տարեկան զաւակը հարցուցեր է. «Մա՛մի, երկինք երբ երթանք, այնտեղ կրնա՞նք քալել, մեր այս աչքերով կրնա՞նք իրար տեսնել, իրարու հետ խօսիլ:»

Այդ «մամին» կրնար գոհացնել իր զաւակին հետաքրքրութիւնը, յիշեցնելով որ գիշերները երբ մեր աչքերը կը գոցենք եւ «ի քուն կը մտնենք», կը շարունակենք ապրիլ մեր հոգիով, տեսնել մեր հոգիի աչքերով, նաեւ քալել, վագել ու երգել, եթէ երջանիկ ենք: Նաեւ կրնանք յիշել, ուրախանալ կամ տանջուիլ:

Եւ Քրիստոսի Աւետարանը, ինչպէս նաեւ Հարուստ մարդուն եւ Աղքատ Ղազարոսին առակը, մեզի կը սորվեցնեն թէ հոգիի կեանքը յաւիտեանական է, իսկ ֆիզիքական մեր կեանքը ժամանակաւոր է:

Մեզի կը մնայ գիտնալ՝ ի՞նչպէս օգտագործել Աւետարանի ուսուցումը, ինչպէ՞ս հետեւիլ անոր խրատներուն, օրինակ առնելով Հարուստին ճակատագիրէն, դատաստանէն:

Երանի մեզմէ ամէն մէկը հաստատուն մնայ Աւետարանէն իրեն փոխանցուած այս հաւատքին վրայ, եւ ժամանակաւոր այս կեանքէն անցնի նոյն հոգիով, եւ արժանի դառնայ նոյն հոգիին յաւիտեանական կեանքին եւ երանութեան:

Թ.Ա.Մ.